

SLUTRAPPORT

Strandstädprojektet

Sammanfattat av Projektledare:
Emma Renström 2022-08-31

Innehåll

Introduktion	3
Arbetsmetod	3
Resultat	5
Upptagningsområdet	5
Redovisning av insamlat skräp	7
Ekonomisk redovisning.....	7
Obs-områden.....	8
Holmsund	8
Obbola	10
Hörnefors.....	11
Ön	12
Strömpilen	13
Lundabron	14
Holmön	14
Norrbyuskär.....	15
Skeppsvik.....	16
Reflektion	16
Källhänvisning	18

Introduktion

Det finns en generell problematik kring nedskräpning i samhället, det kan inte gå någon som rör sig i samhället förbi. Det finns en global problematik kring nedskräpning av haven med konsekvenser som orsakar stora problem för både människor och djur (Hav och Vattenmyndigheten, 2018). Problematiken med nedskräpning kring Umeå kommuns kustlinje är sedan tidigare inte kartlagd vilket initierade till en uppskattning i projektansökan gällande hur många ton skräp som ansågs trovärdigt att projektet skulle hitta och samla in under projekttiden 2022-06-01 – 2022-08-12. Åtta ton var den siffra som angavs i ansökan och siffran härstammar från den ungefärliga mängd sopor som slängs av besökare i genomsnitt varje sommar och som Umeå kommun samlar in från de stränder som har organiserad renhållning, enligt Fritidsförvaltningen. Strandstädprojektet har under projekttiden plockat 6133 kilo – vilket i sig är en skrämmande siffra då den är adderad till de ton som våra strandbesökare med avsikt och korrekt slängt i de utställda sopkärnen på våra badstränder. Dessa 6,1 ton representerar det skräp och bråte som lämnas kvar på stranden, som slängs i skogen, som dumpas över broar, trycks ner mellan stenar längs pirar, lämnas kvar i terrängen eller avsiktligt göms på otillgängliga platser i närheten av havet och detta kan inte annat än sammanfattas som ett problem för vår kommun.

Arbetsmetod

Möjligheten att göra en påbörjad kartläggning av nedskräpningen längs kommunens kustlinje och samla in det skräp och bråte som slängts i naturen med havet som det huvudsakliga perspektivet för insatsen kom sig av att Naturvårdsverket utlyste möjligheten att söka medel till "Strandstäd". Kommunens ansökan beviljades och projektet har under sommaren 2022 städats längs kusten och i kustnära områden från Holmön i norr till Norrbyskärs i söder.

Ansökan skrevs av Katharina Radloff 2021-09-17 och projektledare Emma Renström anställdes för projektet mellan 2022-04-20 – 2022-08-31 under strategisk chef för Samhällsbyggnads-förvaltningen Malin Lagervall.

"Strandstädsprojektet" har jobbat efter tre uppsatta mål;

- 1) **Att samla så mycket skräp som möjligt.** Arbetet fullföljdes mellan 2022-06-01 och 2022-08-12. Projektet plockade upp, sorterade och lämnade 6,1 ton på återvinningsstationer. Varje upplockat ton som projektet rensat upp från naturen är ton som dessutom hamnat rätt i det cirkulära kretsloppet. Se tabell 1 i resultatdelen för de redovisade kilon som sorterats under projekttiden.
- 2) **Att öka sysselsättningen.** Arbetslaget har bestått av projektledare som till vardags studerar på Samhällsplanerprogrammet vid Umeå universitet och arbetarna på fältet var alla individer som tidigare stått långt ifrån arbetsmarknaden och rekryterades via Jonas Öberg på Umeå kommuns Arbetsmarknads- och integrationsavdelning.
- 3) **Att kartlägga skräpet som samlas in.** Skräpet har sorterats, vägts och journalförts för att kunna redogöra för vad som hittats och vart det hittats. Denna slutrapport har för avsikt att återge en sammanställning som återspeglar en relativt god inblick och lägesbild från vår kustremsa i Umeå kommun med stränderna som utgångspunkt. Men också ligga till grund för möjligheten att göra likvärdiga insatser och satsningar igen då nedskräpningen inte upphör med projektet.

▫ Umeå kommuns stränder har varit den huvudsakliga utgångspunkten för det dagliga städet och dessa platser har under sommaren kontinuerligt besökts. Men utöver stränderna så har arbetslaget samlat skräp också längs strändernas ytterkant, i områden där människor rör sig längs kusten så som promenadstråk, grillplatser, parkeringar, brofästen och liknande platser. Se kartor under resultatdelen för redogörelse för vart projektet i huvudsak har varit och plockat skräp.

▫ All insamling av skräpet har gjorts för hand och/eller med en plockpinne och därefter har sortering och vägning skett. I projektet har arbetslaget transporterat sig med minibuss där dagen avslutats på en Återvinningsstation för avlastning av det för dagen insamlade skräpet. Sista veckan användes vinkelslip och släpvagn för de större fyndigheter som kvarlämnats och registrerats under projektets tidigare veckor. Det bråte som då ansågs för stort för omhändertagande och ansågs utgöra en miljöfara har rapporterats vidare till Patrik Sandström på Miljö- och hälsoskydd för vidare hantering.

Varje dag har de sorterade skräpet vägts och registrerats i den veckovisa Havfallsrapporten som legat i bilen. Varje måndag har projektledare tagit del av denna rapport och fört in siffrorna i en sammanfattande Havfallsrapport tillsammans med uppgifter om vilka platser som besökts.

▫ Då arbetslaget på fältet också jobbar med ett ambassadörsskap så underströks vikten tidigt att kunskap skulle försäkras och medvetandegöras. Studiebesök på VAKIN med en givande föreläsning av Helena Johansson hölls tidigt i projektet och uppmaningen gavs ofta till arbetslaget att vara beredda på frågor från allmänheten och med detta den tillhörande önskan om att de skulle tänka igenom sina svar och vara "beredda".

▫ Extern kommunikation för att belysa projektet och involvera möjliga åsikter och informationskällor från allmänheten om vart problematik kunnat föreligga har skett genom intervju i P4 Västerbotten och av SVT och artikel har skrivits av Västerbottens Kuriren. På kommunens egen hemsida har en sida funnits upprättad och inslag i "våra egna" sociala medier har skett vid ett par tillfällen av kommunikatör Jennie Vennberg. Fotografering för pressbilder gjordes av fotograf Fredrik Larsson.

På fältet har skyltmaterial funnits för att kommunicera arbetet som utförts på fältet i form utav en strandflagga och en gatupratare. Dessa är inte datummärkta och kan för liknande framtida projekt med fördel användas igen. Dessa förvaras i källaren tillsammans med övrigt arbetsmaterial som blev kvar efter projektet.

Affischer skrevs ut i A3-format, laminrades och sattes upp i båthamnar och på anslagstavlor i de kustnära mindre samhällena med uppmaning till båtfolket att hjälpa projektet i insatsen att samlas skräp från havet, öar eller otillgänglig mark.

▫ Intern kommunikation har skett inledningsvis genom en introduktionsträff tillsammans med tolkar för de icke svensktalande deltagarna. Där låg en PowerPoint-presentation till grund för träffen och en tydlig redogörelse gjordes för projektet, det förväntade arbetet och sommaren. Därefter har projektledare deltagit på fältet varje måndag och då även haft med frukostfika för en förmiddagssamling och möjligheten att fånga upp deltagarna, åsikter och funderingar. Varje fredag har projektledare skickat ut Veckobrev med lite pepp-talk, information om kommande vecka, allmänt Good-to-know och en liten uppmaning till reflektion i olika former.

▫ I Holmsund via kommunens Driftenhet och i Hörnefors via Fritids bokning har lokaler funnits tillgängliga för uppvärmning av mat, toalettbesök och som värmestuga under regniga dagar. Lokalerna har dock inte nyttjats kontinuerligt utan i huvudsak har arbetslaget uppehållit sig ute på fältet. Av den anledningen har avdrag för lunchrast inte gjorts då ingen direkt vila förekommit.

- Arbetskläder och utrustning som ombesörjts projektet har varit; regnjackor som lånats av Övergripande planering, t-shirt med kommunlogga på bröstet och tryck på ryggtavlan, arbetskor, arbetshandskar, plockpinnar, sopsäcksringar och handvåg. Utöver detta så har material för skräphanteringen såsom sopsäckar och påsar också funnits till hands både i minibussen och lagerhållits på kontoret.
- I projektet har skräpet kallats för "Havfall" och ordet visar på det viktiga perspektivet – Havet. Namnet härstammar från den danska kampanjen "Havmiljøvogterkampagne" som utarbetat en arbetsmetod där de tillhandahåller påsdispensers i sin strandstädskampanj av Havfald. Undertecknad har i kontakt med projektledare fått ok att använda namnet, vilket inte är skyddat på något vis och med fördel får användas även fortsättningsvis om så önskas (Havmiljøvogter, u.å.).
- Många däck har under projektets gång hittats dumpade och en uppsamlingsplats skapades i Sandvik/Holmsund då återvinningscentralerna inte tar emot däck. Däck-Janne i Holmsund tog emot däcken och de transporterades dit i omgångar. En kostnad tillkommer för däck på följ a´ SEK 60 och för de större däcken en för projektet okänd summa.
- För skräp som slängs av kanotister längs Sävarån så skapades kontakt med Sävar kanot som under säsongen är ute och plockar skräp i området. Detta skräp tog projektet därefter hand om, sorterade och tog till återvinning.
- Budget var satt i ansökan och reviderades i samråd med strategisk chef Malin Lagervall. För avstämning och kontroll var Catharinah Axhammar kontaktperson på ekonomiavdelningen.

Resultat

Upptagningsområdet

Figur 1 visar på det upptagningsområde som projektet arbetat runt och kring.

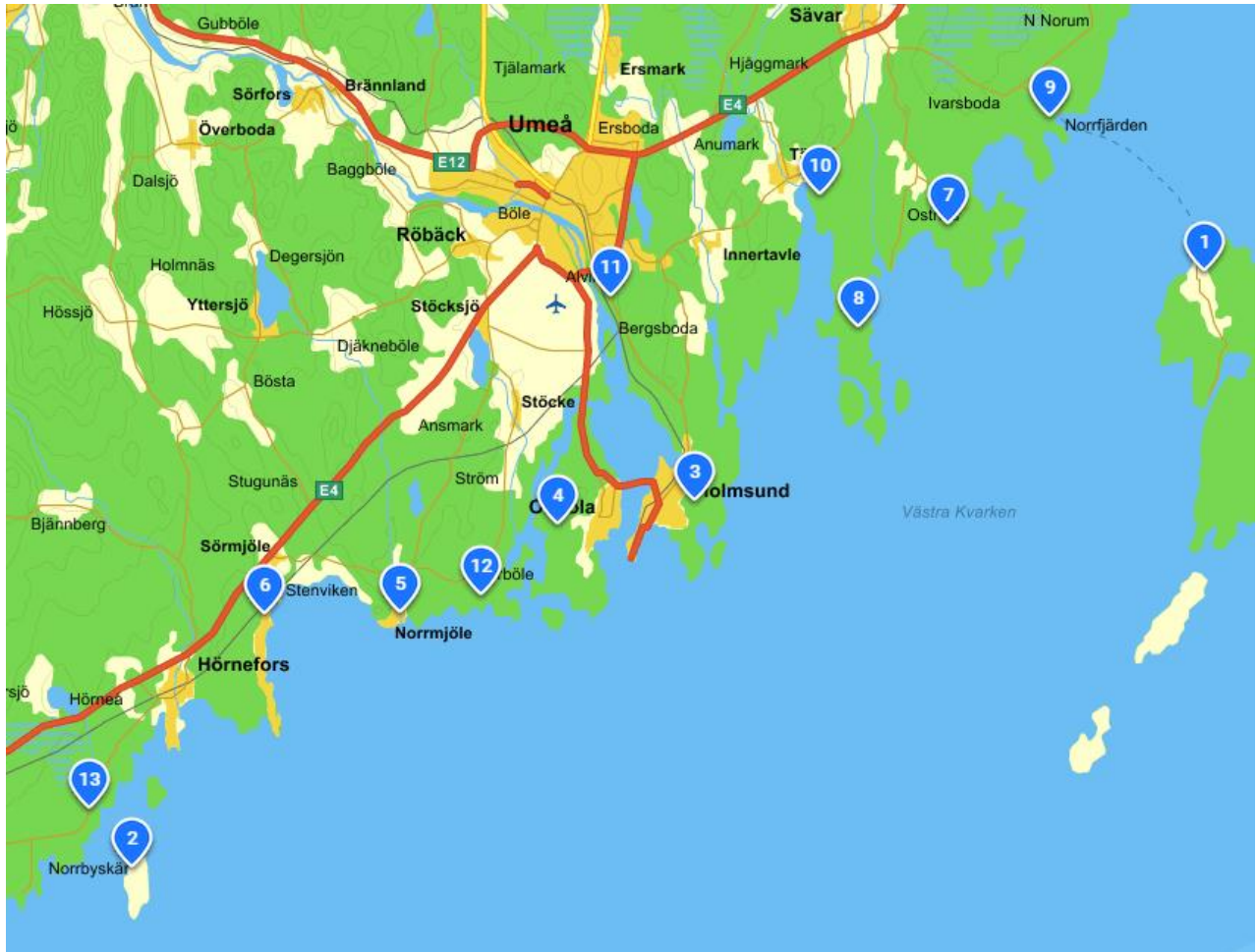
- 1 – **Holmön**, där ett besök gjordes efter Visfestivalen.
- 2 – **Norrbyskär**, där ett besök gjordes sista veckan av projektet.
- 3 – **Holmsund**, samhället besöktes frekvent på platserna: Djupvik, Sandvik, Revet, Ljumviken, Lövöudden, Hillskär inkl. piren, Västerbacken, Obbolabrons fäste, Patholmsviken och Holmen både kring halvön och under bron.
- 4 – **Obbola**, samhället besöktes frekvent på platserna; Brofästet, Nyvik, Långhalsvägen, Salteriet, Vitskärsudden, småbåtshamnen och Bredviken.
- 5 – **Norrmjöle**, Stränderna besöktes varje vecka; Norrmjöle havsbad och Bettnessand.
- 6 – **Sörmjöle**, Stränderna besöktes kontinuerligt; Brännäset och Länkebo.
- 7 – **Ostnäs**, besöktes vid ett par tillfällen under projektets gång.
- 8 – **Skeppsvik**, nedanför Skeppsvik herrgård samlades skräp vid ett par tillfällen under sommaren. Kontakt skapades även med Sävar kanot som har sin utgångspunkt i samhället och i och med att Sävarån mynnar ut i Skeppsvik så driver det skräp som slängs på de populära turerna ut i havet, ett samarbete skapades således där arbetslaget tog hand om de sopor som Sävar kanot samlade ihop under säsongen och sorterade och slängde dessa på återvinningen.
- 9 – **Ivarsboda**, och färjeläget till Holmön besöktes vid ett par tillfällen under projektets gång.
- 10 – **Täfteå**, samhället besöktes frekvent på platserna; Båthamnen, Rovögern, Kollot och Fäbosanden.

11 – **Älven**, i centrala delarna samlades skräp kring älven med insikten om att det som flyter ut i älven driver ut till havet. Områden som; Strömpilen, Ön, Bölesholmarna och Lundabron/Tvärån besöktes vid ett par tillfällen under sommaren.

12 – **Strömbäck/Kont**, vid ett par tillfällen besöktes naturreservatet och Simphamn.

13 – **Norrbyn**, färjeläget till Norrbyskär besöktes vid ett par tillfällen under sommaren.

I tillägg gjordes även ett besök på Stöcksjö badplats och i Sävar kring Sävarån.

Figur 1. Uptagningsområdet med de markerade områdena där projektet samlat skräp.

Redovisning av insamlat skräp

I Tabell 1 redovisas de totala insamlade och sorterade skräpet, veckovis och även sammanslaget för hela perioden. Förtydligande kring kategorierna är att papper många gånger är svårt ansatt av naturen och inte alltid går att väga in separat utan blir en del av det brännbara materialet som samlats in. Kategorin metall innefattar även aluminium, vilket dock är en liten del av den redovisade siffran då den främsta aluminiumet som återfunnits är pantburkar. Dessa har inte redovisats i listan men pantats och givit en god fikakassa. Sista veckans stora siffror kommer sig av att arbetslaget under tre dagar med släp åkt runt i upptagningsområdet och samlat in de stora dimensionerna av bråte som hittats men lämnats kvar under sommaren.

Tabell 1. Redovisat uppsamlat och sorterat skräp vecka för vecka. Mängderna redovisas i kilogram.

Vecka	Plast	Papper	Kartong	Glas	Metall	Hushållsavfall	Batterier	El	Brännbart	Totalt
v.22	125	46	22	5	84	1	X	3	60	346
v.23	238	5	13	6	317	X	X	11	41	631
v.24	210	1	1	6	539	X	X	9	61	827
v.25	54	X	14	8	173	X	1 st	X	36	285
v.26	119	X	5	3	240	X	X	16	48	431
v.27	33	X	1	4	206	X	X	1	31	276
v.28	98	X	1	6	78	X	X	8	72	263
v.29	93	X	X	11	91	X	X	1	89	285
v.30	80	x	x	5	94	x	x	8	45	232
v.31	107	x	x	17	97	x	x	2	89	312
v.32	27	x	x	22	1750	x	x	x	256	2055
DÄCK										170
Färligt avfall										20
TOTALT	1184	52	57	93	3669	1	1	59	828	6133

Ekonomisk redovisning

Projektet delfinansierades 70/30 mellan Naturvårdsverket och Umeå kommun där Naturvårdsverket stod för ett bidrag om SEK 500 000 med avsikt att täcka lönekostnaderna för arbetsgruppen. Umeå kommun stod för resterande kostnader vilket i ansökan uppskattades till SEK 200 000.

Det utfall som projektet kan redovisa redogörs för i Tabell 2.

Projektets kostnader	Antal	Belopp
Lön arbetsgrupp, sex personer (1/6 – 12/8)	1	452 097
Lön projektledare, en person (20/4 – 31/8)	1	159 413
Arbetskläder	1	11 871
Arbetsmaterial	1	10 255
Kommunikation	1	15 012
Transport, hyrbil inkl. drivmedel (1/6 – 11/8)	1	53 236
Utbildning	1	1 160
TOTALT		703 044

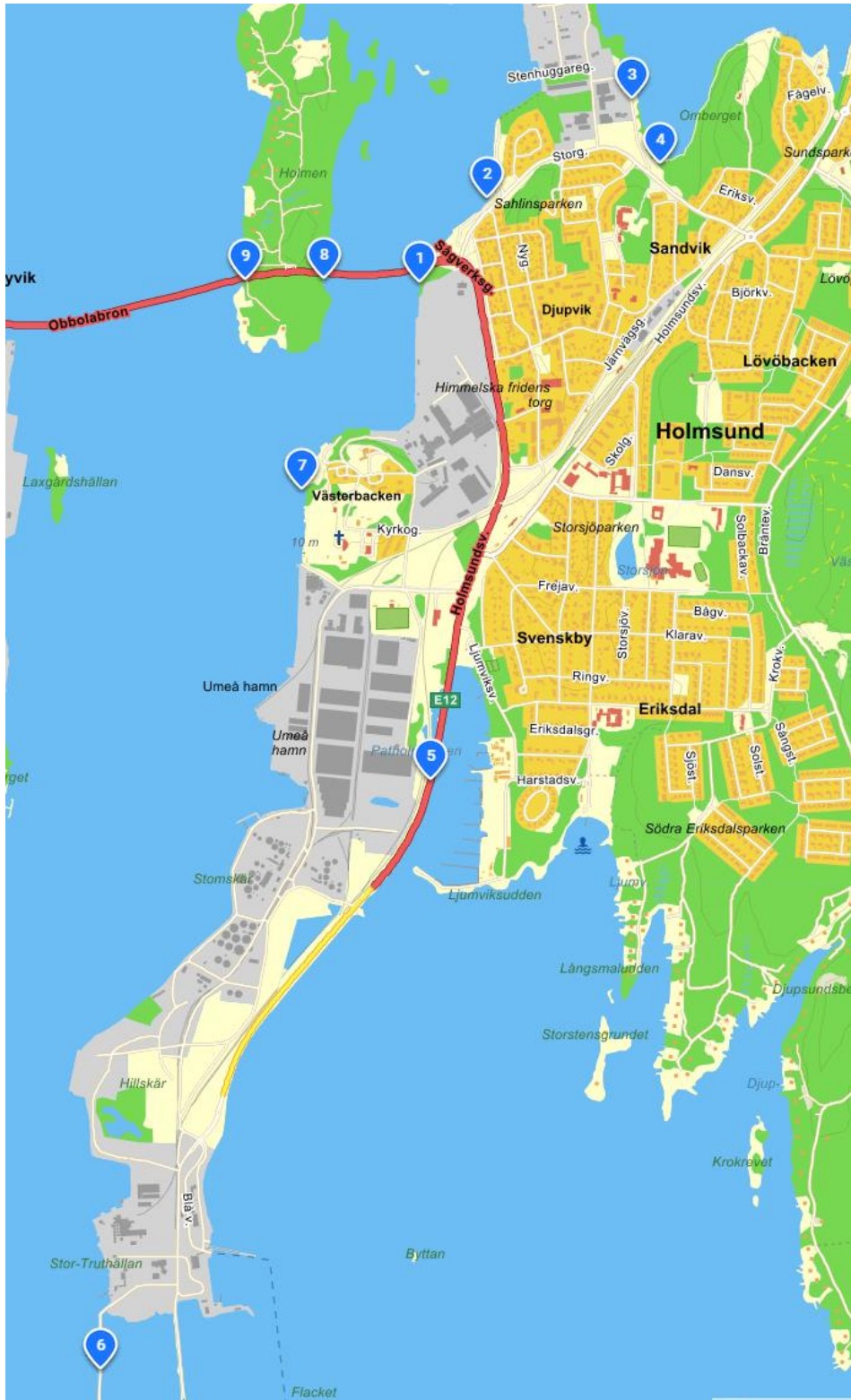
Obs-områden

Ett antal områden i kommunen har utmärkt sig som mer problematiska än andra, projektet väljer att kalla dessa "Obs-områden" och dessa redogörs för nedan.

Holmsund

Figur 2 visar en karta över Holmsund med markeringar som indikerar dessa Obs-områden.

- 1 – **Brofästet**, under bron så uppehåller sig ungdomar och här lämnas mycket skräp och bråte i skogen på vägen ner till vattnet och i direkt anslutning till vattnet.
- 2 – Promenadstråket längs **Djupvik** och på stenarna ner mot vattnet återfinns mycket kastat skräp.
- 3 – **AMU**-området är ett industriellt område men det samsas också med Holmsundsleden och utgör således ett populärt promenadstråk. Området är generellt sett stökigt och inger ett skrotigt intryck.
- 4 – **Sandvik**, nere på vändplan ges intryck att det dumpas i skogen och det höga gräset, båtvagnar, traktordäck och lastpallar är delar av de fynd som hittats och fortfarande ligger kvar då det är fastvuxet och för stort för projektet att ta hand om.
- 5 – **Piren** ut till hamnen, längs piren och bland stenarna mot vattnet fastnar mycket skräp, frigolit och bös som inte hör hemma där.
- 6 – **Hillskär**, längs promenadstråket ut mot vindsnurrorna har mycket dumpats i vattnet och på land bland stenarna.
- 7 – **Västerbacken**, nedanför kyrkan har det dumpats och varit skrotigt.
- 8 – **Holmen parkering** och i skogen mitt emot, skräp och bös ligger slängt vid parkeringsplan och bredvid cykelbanan och inne i skogen bredvid cykelbanan.
- 9 – **Holmen under bron**, under bron på båda sidor om ön hittar vi mycket dumpat och skräp.

Figur 2. Överblickskarta över Holmsund med markerade Obs-områden.

Obbola

Figur 3 visar en karta över Obbola/Nyvik med markeringar som indikerar dessa Obs-områden.

1 – **Brofästet**, där under låg mycket skrot och bland stenarna samlas skräp.

2 – **Nyvik**, stranden och i skogen låg mycket skrot lämnat och vid markering 3 i skogen och längs bukten återfanns platser där stora och tunga saker dumpats.

Figur 3. Överblickskarta över Obbola/Nyvik med markerade Obs-områden

Hörnefors

Figur 4 visar en karta över Hörnefors/Hamnskär med markeringar som indikerar dessa Obs-områden.

1 – **Småbåtshamnen**, här finns ett dumpad område där böset fortsatt ligger kvar då infarten till båthamnen spärras av med bom. Bland sakerna återfinns järnskrot, armeringsjärn, lyktstolkar, däck, betongfundament och plaströr. I huvudsak är det djuren som anses kunna fara illa men sakerna hör heller inte hemma där och ligger mycket nära havet.

2 – **Hamnskär**, strax innan bommen ner till småbåtshamnen finns en väg ner mot vattnet där en eldstad återfinns. Här har grov dumpning utförts och i vattenbrynet bland stenarna ligger delar av en bil, växellåda och motorer. Mycket tunga och legat länge såsom rost kan avslöja.

Figur 4. Överblickskarta över Hörnefors/Hamnskär med markerade Obs-områden

Ön

Figur 5 visar en karta över Ön med markeringar som indikerar dessa Obs-områden.

1 – **Brofästet** och plattan i direkt anslutning därtill. Tydligt en samlingsplats för häng och möjligtvis bad. Oerhört nedskräpad plats i direkt närhet till älven.

2 – Parkeringen till restaurang och verksamheter på "vändplanen" på Kolbäcksbron/Ön. Väldigt skräpigt och tydligt att ingen kände ansvar för att åtgärda nedskräpningen där heller.

Figur 5. Överblickskarta över Ön med markerade Obs-områden

Strömpilen

Figur 6 visar en karta över Strömpilen med markering som indikerar området där det troligtvis ligger en snötipp om vinterhalvåret. Oerhört mycket skräp låg utspritt i skogsområdet och det var tydligt blandad med bös och skrot som dumpats på platsen också.

Figur 6. Överblickskarta över Strömpilen med markerat Obs-område.

Lundabron

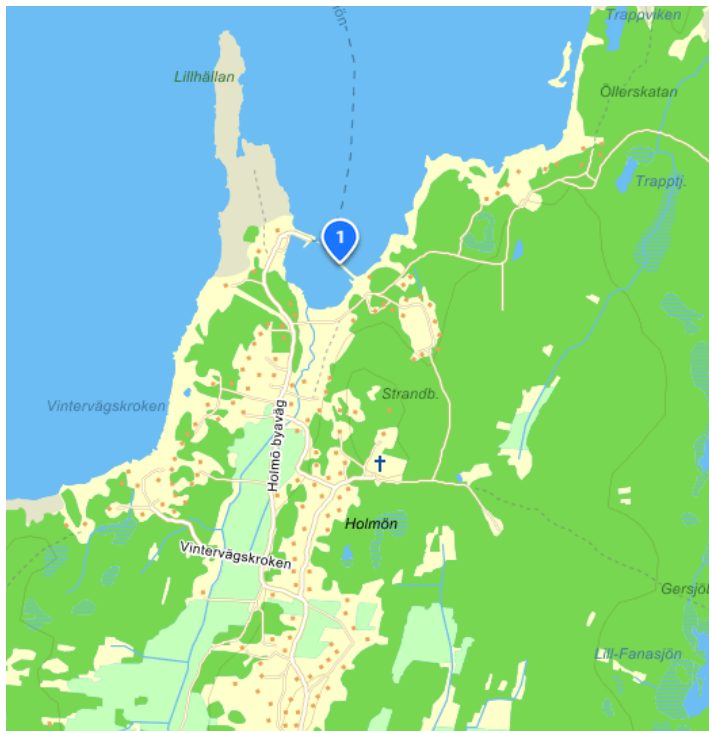
Figur 7 visar en karta över Lundabron med markering som indikerar område där det varit oerhört nedskräpat och mycket dumpade saker. Bör tas i beaktande att "hela" Tvärån troligast är i behov av uppstädning/sanering. Där nedslag av projektet gjorts har stora fyndigheter återfunnits i form av dumpade saker, bös och möbler.

Figur 7. Överblickskarta över Lundabron med markerat Obs-område.

Holmön

Figur 8 visar en karta över Holmön med stenpiren i hamnen som det lömska gömställe det är. Där trycks förpackningar från picknicken, ölburkarna, flaskor, påsar och skräp ner mellan stenarna och göms undan den blotta anblicken.

Figur 8. Överblickskarta över Holmön med markerat Obs-område.

Norrbyuskär

Figur 9 visar en karta över Norrbyuskär där stenkajen bredvid hamnen under år använts som soptipp. Där "bakom" har bråte dumpats möjligtvis som fyllnadsmassor. Där ligger mängder av metall, kopparrör, plastbråte, elkablar m.m.

Figur 9. Överblickskarta över Norrbyuskär med markerat Obs-område.

Skeppsvik

Figur 10 visar en karta över området vid Skeppsviks herrgård, markering "80" är lokaliseringen för herrgården. Vid den blå markeringen återfinns en plats där stora mängder skräp och bråte dumpats inne i skogen. En insats har gjorts men det är troligt att ytterligare stora mängder återfinns då denna plats blev känd för projektet under sista dagarna.

Figur 10. Överblickskarta över området kring Skeppsviks herrgård med markerat Obs-område.

Reflektion

Med en initial önskan att projektet skulle kunna skanna av hela kustlinjen kom arbetslaget ganska snart till insikt med att dels så är terrängen allt annat än välkomnande överallt då vass, sly och sumpmark inte gör det möjligt att via land nå ut till alla områden. Dessutom så är en stor del av kustlinjen bebyggd och hus- och sommarstugeägare har sin privata sfär på dessa platser och projektet har inte velat störa dessa. Detta beslut har också känts rätt då insikten snabbt kom att det är där människor rör sig på våra allmänna ytor som skräp också återfinns. Umeå kommun har inte av vad projektet kunna se en stor problematik med skräp som flyter i land från havet. Men Umeå kommun har en stor problematik med skräp som kastas, lämnas och dumpas på våra allmänna ytor. En tydlig reflektion och insikt som kommit av projektet är att skräp återfinns där människor samlas, under broar där det är lätt att dumpa, inkilat mellan stenar längs pিরer och i terrängen längs med vägar och cykelbanor.

Arbetslagets önskan till framtiden är helt klart att resurser fortsätter läggas på insatser likt detta projekt, för det behövs. Ytterligare önskingar från sommarens reflektioner är att det behövs mer soptunnor längs promenadstråk och platser där vi ser att människor uppehåller sig, för det verkar vara mycket svårt att ta med sig skräpet hem från utflykten och har en första medborgare lämnat kvar sitt skräp så verkar det ok även för nästkommande att efterlikna samma mönster. Det som också är att beakta är att plastpåsar och sopsäckar som inte plockas upp på en längre tid vittrar sönder och det blir näst intill omöjligt att plocka upp den i sin helhet då den vid beröring flagnar sönder och små bitar av plast flyger med vinden och förstörelsen blir desto större för hav och natur.

Av föreläsningen på VAKIN fick arbetslaget ta till sig intressant och lärorik information om återvinning och cirkulär ekonomi i vår region. En information och kunskap som önskvärt alla kommunmedborgare skulle få ta del utav. För gemeneman är det inte en självklarhet varför vi källsorterar, vad som händer med våra sopor efter soptömningen, hur sophantering fungerar och vad som utvinns av soporna. Källsorteringens syfte är för gemeneman inte heller en självklarhet och skillnaden på plast och plastförpackningens, kartong och pappersförpackningars vara eller icke vara i behållarna och vem och vad som bekostar återvinningen. Det finns mycket att utbilda våra medborgare i och det är oerhört viktigt att tänka på alla som därtill inte hanterar det svenska språket. I arbetslaget deltog exempelvis tre personer med bristfällig svenska och en slutsats som troligtvis stämmer överens med förutsättningar som råder är att för lite alternativa språk används i samhället. Om broschyrer och samhällsinformation kunde gå ut på mer än svenska skulle mycket troligt en win-win ses där fler medborgare fick till sig viktig och lärande information så att samarbetet mellan medborgare och samhället skulle kunna förenklas och förbättras i exempelvis frågor såsom attityd kring nedskräpning, vikten av att återvinna korrekt och förståelsen för att vår sophantering är så mycket mer än att allt eldas upp i en och samma bål.

Att projektet under tio veckor granskat, analyserat och skannat av våra kustnära områden och återfunnit 6,1 ton bör beaktas som en indikation på hur den faktiska siffran lär se ut, för ytterligare dumpplatser och nedskräpade områden lär finnas där projektet inte varit. Med den avgränsning som projektet har utgått ifrån och därmed uppehållit sig kring, just i kustnära områden, så kan resultatet antagligen räknas som en droppe i havet jämfört med hur problematiken kan se ut om man istället tittar på kommunen i sin helhet. Nedskräpning i stadsnära miljö är ett never ending project och är viktigt att arbeta med och kring – för vad projektet med säkerhet tagit lärdom av är att där det finns människor, där finns det skräp. Ytterligare reflektion av detta är att ett behov finns att vidga det städ som sker i staden till att också städa i angränsande samhällen inom kommunen då det verkar vara lätt till hands att fortsätta sprida skräp där någon redan banat väg och möjligtvis/förhoppningsvis kräver det där första skräpet en större handling och eftertanke innan det hamnar i naturen där det inte hör hemma.

Inledningsvis i projektet togs inspiration från danska "Havmiljøvogterkampanjen" och deras till synes enkla men också mycket smarta och tillgängliga lösning med påsdispensers (se inspirationsbilder med länk i källhanvisningen). Önskan om att projektet skulle göra en pilotsatsning på utvalda platser för denna typ av dispensers föll men tanken är fortsatt god och med erfarenheten av sommarens projekt är känslan stärkt att det borde finnas en funktion och vinning av att placera dessa påsdispensers ute i naturen på platser där nedskräpning förekommer. Danmark har placerade dessa på stränderna längs kustremsan. Att påsar finns tillgängliga gör det lätt för allmänheten att plocka upp skräpet i naturen – för det är svårt för allmänheten att hjälpa till att plocka upp skräpet när man generellt sett inte har med sig en påse på promenaden eller det saknas en soptunna i närheten. Men med rätt hjälpmedel är sannolikheten åtminstone större att det möjligtvis kan föda fler initiativ från välvilliga medborgare att göra skillnad för miljön, naturen, djuren och oss människor.

Källhänvisning

Havmiljøvogter. (u.å.). Gør en lille indsats med en stor effekt. [Bliv Havmiljøvogter - Stop affaldet \(xn--havmiljovogter-hnb.dk\)](#)

Havs och Vattenmyndigheten. (3 juli 2018). Marint skräp. [Marint skräp - Plast och konsekvenser av nedskräpning i haven - Havsmiljö - Miljöpåverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

Inspirationsbilder påsdispensers: [havmiljøvogter - Bing images](#)